

Narodna Straža

IZLAZI SVAKE SUBOTE. — PRETPLATA IZNOSI GODIŠNJE DIN. 60, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO RAZMJEHO. — ZA INOZEMSTVO DVOSTRUKO. — OGLASI PO CLJENIKU. — PISMA I PRETPLATA SE ŠALJU NA UREDNIŠTVO I UPRAVU „NARODNE STRAŽE“ ŠIBENIK, POŠT. PRET. 17. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

BROJ 47.

ŠIBENIK, 27. STUDENOGA 1926.

GODINA VI.

Šibenska luka i željeznica.

Prošlih dana (16. XI. o. g.) držala se u Beogradu željeznička konferencija na poziv gosp. Ministra Saobraćaja. On je u pozivu i u otvorenom govoru izjavio, da je pitanje željezničke mreže u našoj državi komplikovano i da mi pored 1000 km obale još nemamo direktnih veza za unutrašnjost, te da o rješenju ovoga problema zavisi razvitak cjelokupne naše privrede, dolično samiranje našeg ekonomskog stanja. To je sve Ministar posve točno kazao. Rekao bih, da je sada nastupio vrlo odlučan čas, jer su se razmahali govori i pisanje o dogradnji unske pruge, o izlazu na Boku Kotorsku, o jadranskoj željeznici itd. Interes za more postao je aktuelan. Svi se više uvjeravamo, da je sreća naše Države vezana s morem. Bez mora nema jake Države. Već ne tražimo na Jadranu samo žarko sunce, modro nebo i more, zdravo kupanje i prirodne ljepote, nego shvaćamo, da nam treba iskoristiti prirodno bogatstvo naših luka, preko kojih imamo najbržu i najjeftiniju svezu sa dječim svijetom.

No došta se govorilo po novinama o splitskoj i dubrovačkoj (gruškoj) luci, ali se nije dovoljno upozoravalo javnost na šibensku luku, izvršnu, da najizvršniju u svakom pogledu. Ona je veliko blago naše Države, a nije dovoljno iskorišćena na njezinu vlastitu štetu i štetu narodne privrede.

Šibenska je luka duga $9\frac{1}{2}$ km, a široka preko 1300 m. Proteže se od sela Zatona na sjeveru do Mandaline na jugu, gdje je stanica Kr. Mornarice. Lijevo od poluotoka Mandaline prostire se preko 1200 m duga uvala sv. Petra, a desno druga, Furnaža. Do ove je opet poluotok Šipad. Dalje prema Šibeniku uvala je Klobušac, Propad i Dobrik podno željezničkoga kolosjeka, pa obala Vruļje, gdje se gradi veliki novi muo, zatim srednja šibenska obala, uvala dolačka, pristanište tvornice Sufid, uvala Stomica itd. Cjelokupni taj prostor od 5-6 km po svojoj je prirodi vrlo podesan za izgradnju (u koliko već nije) pristaništa za brodove bilo koje tonaže. Nasipanja uopće ne treba ili vrlo malo, jer je dubina mora idealna. Smatra se, da je luka posve dobra, ako je njezina

obala pristupačna za tranzatlanske trgovačke parobrode, ako je sigurna za vrijeme oluja, velikih vjetrova i valova, ako je prostrana, da se lako mogu kretati i najveće lađe, ako more nije preduboko i time otežčano puštanje i dizanje sidra, ako u luci ne treba graditi lukobrana, koji mnogo koštaju, lako se poruše i smetaju kretanju lađa, ako tik uz obalu dolaze željeznički vagoni, ako je dovoljno prostora za utovar i istovar glomazne robe, za podizanje velikih magazina i manju robu, ako stoje na obali krani (mehaničke dizalice) te napokon ako je obala dobro rasvijetljena za noćni rad i obilno vodom opskrbljena zbog lađe. Takvu idealnu luku može imati u našoj Državi jedino Šibenik, što ćemo u ovom prikazu i dokazati.

Već spomenute dimenzije šibenske luke svjedoče, da je ona prostrana za bezbroj najvećih lađa. Poprečna dubina posred luke iznosi najviše 25-30 metara, a uz obalu 5-12. Tako na pr. na pristan Kralja Aleksandra dolazi oceanski parobrod Maria Enrica, koji ukrcava prošle godine 10.670 tona crvene zemlje društva Adria-bauxit, a taj ne bi nigdje drugdje u Dalmaciji mogao pristati tik uz obalu. Sada je u radnji veliki muo kod Vruļja u dužini od 150 m uz obalu, glava mu je 130 m, a vertikalna linija prema moru 100 m. Dubina mora uz muo iznosi 5-12 m tako, da će biti mjesta za akostiranje triju tranzatlantika i nekoliko srednjih lađa. Prostor je na mulu od 13.000 m². Na njemu će biti kolosjeci, mjesta za magazine i skladišta. Gradnjom se bavi gosp. inž. Ljubomir Ilić, a zapada nešto preko 7.300.000.— din. Gosp. dr. P. Mitrović govorio je na nedavnoj konferenciji komora u Ljubljani kao referent, da ovom radnjom Šibenik dobija najljepše uređenu luku na Jadranu.

Društvo Šipad (Šumsko Industrijsko Poduzeće, negda O. Stein-eiss) još pred dvadesetak godina planiralo je svoj poluotok, napravilo svoj pristan i za najveće brodove, postavilo tu dizala itd. Isto je to u šibenskoj luci učinila tvornica karbida i cijanamida Sufid. Jako društvo Monte Promina također preko svoje obale

izvozi uglj za inozemstvo. Bit ćemo iskreni, ako kažemo, da ova društva nije vodila nikakva ljubav za Šibenik, nego vlastiti interes, jer su vidjeli, da u Šibeniku mogu izgraditi svoj pristan uz bagatelnu cijenu prema onima u drugim lukama. Građevno poduzeće „Beton“ također je namamila šibenska luka, pa je kupilo veliki prostor na Rogaču uz obalu i podno željezničkoga kolosjeka i tu sada planira prostor od 22.000 m². Uvjereno je, da će tu biti graden pristan za parobrode. Nije samo na spomenutim mjestima zgodna dubina mora i jeftina izgradnja obale, nego svugdje, desno i lijevo od grada. Luka je od prirode stvorena, da postane prvostupnim za eksport glomazne robe. Treba samo da se naši industrijalci iz unutrašnjosti kao i vlada više interesuju za ovu luku. Uvidjet će, da tu nije samo prostora za Šipad, Sufid, Monte Promina, nego za svakoga.

Tehnički odsjek Šibenske Općine (inž. Josip Mamatzki-Chwili i geom. Uroš Novak) izradio je na temelju svestranoga studija plan cijele luke i njezinoga postepenoga razvitka i iskorišćenja. Tu su označene i sve dubine i nizine mora. Proširenje ide k jugoistoku, a paralelno uz željezničku prugu. Sistem razvijanja keja izabran je po tipu pristaništa paralelno sa obalom, a ne mola (kao na pr. u Splitu), jer je željeznički kolosjek pomoću običnih skretnica puno pogodniji nego pomoću pokretnih ploča za okretanje lokomotive.

Prvi kompleks radnja, najbliži sadašnjemu, za proširenje luke po ovom planu zauzima bi obalu Dobrik i Propad. Dobilo bi se 286 m obale za srednje parobrode (do 8 m dubine) i 670 m za najveće (dubine 8-12 m). Osim toga bi se uredio prostor (za skladišta), na pr. za bauxit od 16.000 m² i za ugljen 9.000 m² te tri magazina od ukupnih 6400 m². Cjelokupan trošak, zajedno sa spomenutim postojećim kolosjekom i okretnice, iznosio bi do 22.000.000.— dinara.

U drugi kompleks dolaze proširenja oko Klobušca. Tu bi se izradilo 610 m keja za male, a 304 za velike parobrode i željez. stanice za ranžiranje vlakova sa 4-5 kolo-

sjeka te spojnice. Trošak bi ovoga kompleksa iznosio 25 milijuna dinara.

U treći kompleks u Furnaži spada proširenje stanice za ranžiranje i izgradnja obale od 250 m za srednje i 610 m za velike parobrode, gradnja suhoga doka (Trockendock) uz mandalinsku obalu, isto za trgovačke brodove i Kr. Mornarice.

Još daljni razvitak šibenske luke u dalekoj budućnosti bio bi u uvali sv. Petra. O izgradnji pristaništa kod Stomice govorit ćemo kasnije u svezi sa gradnjom uskotračne željezničke pruge Knin-Šibenik.

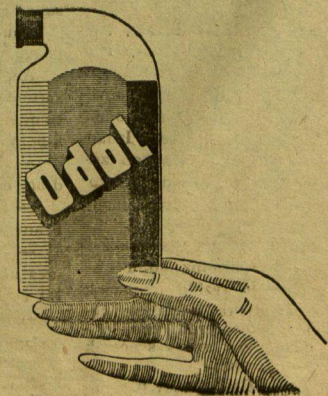
O izvanjskoj šibenskoj luci kod Zablaca ne ćemo govoriti, i ako je pred neko vrijeme osnovan u Beogradu Konsorcij Šibenik-Zablaca, komu je g. inž. Sponza na čelu, u svrhu, da napravi kolosjek i lučko stovarište. Njegov su projekt odobrile vlasti i Općina.

Projekt šibenske luke zatražio je od Općine poznati stručnjak za pomorske luke John C. Collet, o njemu se povoljno izrazio i interesirao neke velike privrednike u Engleskoj. Iz svega se ovoga vidi, da interes za šibensku luku sve više raste. Zašto? Zato, jer je šibenska luka najpodesnija za trgovinu na Jadranu.

Spomenut ću također, da je u knjizi „Dalmacija“ (izdanje Udruženja jugosl. inž. i arhit., Split 1923.) iznesen stariji projekt sa četiri gata (mula) u šibenskoj luci, u dužini od 36-80 m prema moru, te načrti za izjednačenje obale do staroga gata, uređenje Propada i pristaništa u Klobušcu i mandalinskoj uvali.

Jedna osobita prednost šibenske luke stoji u njezinoj sigurnosti od velikih valova, vjetrova i oluja. Kao trgovačkoj luci u tome joj nema premeta. Poznato je, kakve štete nanosi prejaka bura i jugo u tršćanskoj luci i kako sve važnije luke u Dalmaciji osim šibenske stradaju za velikih vremenskih nepogoda. Tako koncem g. 1923. veći dio nove obale u Zadru porušili su valovi. U splitskoj luci hjesnilo je tako nevrjeme, da su njihove novine zabilježile više nezgoda mornara i građana. Valovi su mornare pcvukli u more, lađama su popucali konopi i bile su bačene na kopno. Naprotiv u šibenskoj luci minomoci Kr. Mornarice stajali su nepomični, privezani običnim konopima. Na lađama uz obalu Šipada, Sufida i Monte Promina mogli su se kao obično obavljati poslovi, a mali čamci voziti po luci. Oluja škodi

Predusretali je bolje nego liječiti. Ostranili bolest je teže i skuplje nego pravovremenom obranom očuvali zdravim sebe i svoje organe. Svako mora zapriječiti, da mu se iskvare zubi. Mogu se dobri zubi uzdržati dobrima, lijepi zubi uzdržali lijepima: ako se konzekventno upotrebljuje Odol.— „Odol upotrebljavali“ znači usla i zube Odol-om valjano ispirati, grgljati, isčetkati. Osvježenje usliju bez primjera

brodovima, razbavke izrađenu obalu, polijeva robu, prijeći rad, a pri tome ljudi mogu nastradati. Koliko štete za državu i privatnike u slabo sigurnim lukama! Svega toga nema u šibenskoj luci, jer je najsigurnija.

U ovoj luci ne treba nikakvih lukobrana, koji mnogo zapadaju novca, nijesu solidni (pred Bakrom je potonuo novi muo od 10 mil. Din.), a mnogo smetaju manovrisanju lada.

Što se tiče rasvjete Šibenik nema nikakve poteškoće, jer slapovi Krke (osobito Skradinski buk) mogu dati još tisuća i tisuća K. S. električne snage. K tome društvo Sufid nema još potvrđene ugovore s našom Državom, koja će in sigurno revidirati iz temelja, pogotovo jer je i Austrija imala pravo tražiti od Sufida 350 KW za Šibenik, što nažalost nije pravodobno bilo iskorišćeno.

Priznajemo, da je dosada za razvitak šibenske luke trebalo veće obilje vode, ali je to pitanje sjajno riješeno. Već se sada gradi novi vodovod, koji zapada preko 7 milijuna dinara.

Malo statistike.

Prije svjetskoga rata (za Austrije) g. 1913. bio je Šibenik poslije Trsta i Rijeke u cijeloj Dalmaciji prvi u prometu. Imao je 1,564,710 tona izvoza, a 575.793 uvoza, i ako tada još nije bilo ličke pruge.

Po službenoj statistici za god. 1925. stoji ovako saobraćaj u trima najvećim daljn. lukama:

Cjelokupni promet doputivalih i otputivalih brodova:

Luka	Broj	Tonaža netto reg.
Split	13.009	2,757.679
Gruž	5.062	2,029.534
Šibenik	6.397	1,351.982

Robni promet u pojedinim lukama g. 1925 :

Luka	Promet sa tuземstvom	Promet sa inozemstvom	Cjelokupni promet
Split	542.800	1,531.330	2,074.130
Gruž	344.200	1,772.550	2.116.750
Šibenik	40.100	1,579.910	1,620.010

Opaziti je, da je promet Šibenika sa inozemstvom veći nego u Splitu, i ako je to navodno prva luka. I po ovome se vidi, da šibenska luka treba sistematičnoga razvitka zbog važnosti za tranzitnu robu preko mora u strane države. Ona je već sada naša najjača izvozna luka na Jadranu (drvo, bauxit, ugljen), a unaprijed treba da bude to daleko više. Treba je tehnički dotjerati.

Prošle godine izvezeno je iz šib. luke 58.317 tona ugljena, 80.000 m³ građevnoga drvenog materijala, 600

tona celuloida, 15.000 karbida, 9.500 cijanamida i 68.000 tona bauxita. Promet ove godine do konca oktobra bio je u šibenskoj luci: Otputivalo brodova (na jedra i paru) 3.256 za 634.448 tona u četrnaest država izvan naše.

Treba istaknuti, da nažalost Šibenik sebi na štetu ima carinarnicu II. stepena, a ne I., tako da mu neka roba uopće ne dolazi nego na drugu luku ide. Ovo je neshvatljivo u racionalnoj i zdravoj državnoj Upravi.

Za uskotračnu željeznicu Knin-Šibenik.

Kad se gradi željeznica, traži se dakako, da za to vojuju vrlo dobri razlozi, u prvom redu gospodarski, finansijski i strateški. Kad država investira milijune za željeznicu, želi, da joj donese očevidnu korist, da se podigne industrija i poljoprivreda, da približi ljude jednoga kraja s drugim, te da bude željeznica na obranu domovine. Takva je željeznica uskotračna, koja bi spajala Duvan sa Jadranom. Već je do Knina izgrađena, a odatle joj do šibenskoga mora ne treba nego nekih 45 km. Sigurno bi bila rentabilna za državu. Uvelike bi doprinijela razvitku našega prometa s našim i vanjskim svijetom. Povezala bi šibensku izvoznu luku sa svim zaleđem u organsku cjelinu. Pruga bi bila za 30 km kraća nego sadanje normalne željeznice preko Perkovića. Od Knina bi išla uz pritok Čikolu kod Drniša pa na Žitnić-Radonić-Pakovo selo-Konjevrate do Šibenika (Crnice).

Sadanja uskotračnica vodi od Knina do Drvara, Ljubije i Prijedora, a pobočni ogranak preko Jajca na Sarajevo. Time bi se napokon vezala direktno Bosna sa šibenskom lukom, ali također bi u vez i sa Srbijom,

er iz Bosne ide uskotračnica dalje kroz one krajeve sve dalje prema Dunavu do Prahova na rumunjskoj granici. Iz Bosne kao i Srbije dovažalo bi se na šibensku luku razno drvlje, rudače, hrana itd.

Šipadovo poduzeće dandanas mora u Kninu uzdržavati željezničku stanicu sa uređajem, robu mora prebacivati, i ako se pri tome razbija i ostaje često izložena vremenskim nepogodama, tako da sva zdrava ne dolazi u Šibenik. K tome se gubi vrijeme itd. Sav taj trošak i šteta ne bi bio, kad bi otpalo prekrćavanje u Kninu. Osim toga u Dobrljinu i Drvaru leže tisuće vagona škarite robe, koja gnijje i sasvim propada. Kad bi uskotračnica bila provedena do Šibenika, taj bi se materijal u nj dovažao i našao dobru prodaju, jer primorju fali goriva, kao i Italiji, koja bi ga kod nas mogla jeftino kupiti.

Švicarsko društvo Timbre zakupilo je nedavno bosansku šumu Sebešić i sad ono traži uskotračnicu, da najbržim i najjeftinijim putem dovede materijal na more, t. j. na Šibenik, koji je inače najveća naša izvozna luka drvom.

Naše najveće rudarsko poduzeće na Jadranu Adria-bauxit, koje preko Šibenika izvažava najviše za Ameriku i Njemačku, služilo bi se također novom uskotračnom prugom. K tome kad bi ova pruga bila, otvorili bi se i drugi rovovi bauxita, mramora, željeza itd., da se njom posluže. Istom bi se služilo i društvo Monte Promina, koje iz okolice Drniša danas vadi godišnje oko 6.000 vagona ugljena i većinom ga dovodi u šibensku luku.

Buduć je prevoz preko mora najjeftiniji, to bi se morala željezna rudača državnoga rudokopa u Ljubiji (na pruzi iz Prijedora) kao i ugljen iz Juvače kod Sanskoga Mosta prevažati preko Šibenika. Zašto sadanji prevoz željezne rudače iz Bosne za Belgiju zapinje? Jer nema uskotračnice od Knina do Šibenika. Ako pomislimo, da je bliska Italija gotovo bez ruda i ugljena, eto našim industrijalcima još jačega razloga, da se interesuju za našu uskotračnicu.

Novom prugom od Knina do Šibenika dobio bi se i najjeftiniji spoj na Jadran. Teren, kojim bi išla uskotračnica, nema bregova, jer je kame-nita ravnicna, a za prugu ne treba velikih nasipa i zavoja. Uspon bi bio najviše 11,3 pro mille, dok je sada na pruzi Perković-Split 25 pro mille (Labin). Koliko bi se na samom ugljenu prištedjelo, bez obzira na to, što bi pruga bila kraća za 30

km! Jedan km nove pruge ne bi zapadao više od 800.000 din., a to znači ukupno nekih 40 milijuna, dok bi usvska zapadala 200 milijuna, sara-jevaska 800 milijuna dinara.

Osim toga za ovu željeznicu mora se interesirati društvo Šipad, ili bolje sam g. Ministar, jer je ono fak-tično državno poduzeće, kojemu bi posli mogli puno bolje ići, kad bi se sagradila nova pruga.

Društvo Timbre jedva čeka ovu gradnju, jer je za nj životno pitanje, te bi ono dalo svoj udio za prugu. Isto tako došlo bi državi ususret Adria-bauxit i Monte Promina (ko-pa 300.000 tona ugljena god.). Sa-dašnji brutto prihod za prevoz bau-xita i ugljena ovih dvaju društava računajući vagon iz Drniša do Šibe-nika samo po 40 din. iznosi nekih 10-12 milijuna din. Uopće bosanske rude čekaju željino ovu željeznicu, jer će ih ona prva dovesti do mora.

Sve je ovo dokaz, da bi pruga sama sebe isplatila u par godina. Ovo sa čisto finansijskoga stanovišta naše Države bez obzira na opću gospodarsku i stratešku stranu. No mora se istaknuti, da je šibenska luka zbog svoje prirodne zatvorenosti i bezbrojnih otoka pred njom „sajna strateška vojna luka“ (kako se izrazio Njeg. Vel. Kralj za pohoda) Kao ratna luka ona stoji na čitavom Jadranu iza puljske i bokotorske na trećem mjestu, dakle na drugom u našoj Državi. Da o tome ne du-ljimo navest ćemo riječi stručnjaka univverz. prof. Steve Ostermana, koji u svojoj brošuri „Borba za Jadran i o Baroš“ (g. 1921. str. 56.) kaže: „Šibenik ima po svojoj prirodi do-minantan gospodujući položaj u cij-elom Pojadraru. On ima sve pri-

Nerazdruživi su Jelen i Schicht.

znakovni pravoga Schichtovoga sapuna. Oni su pojam i jasnivo čistoće. Čuvajte rube i ruke. Njeprekrćajte su mulke i naprezanja.

Pažnje, da vam ne podmetnu drugi sapun „de-ber kao Schichtov.“ Ostane kod onoga, što se izobilo 77 godina pokazalo kao najbolje.

VALTAZAR VIJOLIĆ:

ZVJERSKE DUŠE.

(Filozofu Urbanu Talići prigodom sedamstogodišnjice smrti asiškoga Patriarha.)

U pozadini župskoga stana zelenili su se mladi visoki borovi, a pred njima prostirao se veliki vrt. Sve je to bilo ograđeno lijepim visokim zidom. S istočne strane na ogradi nalazila su se vrata. Iznad njih nadvio se gust bršljan kao zelen debeat oblak, te je padao preko gornjega praga u stotinu fantastičnih raščesljenih vitica.

Gaudencije povuče za željezni lančić, što je visio niz jednu vratnicu. Zvončce je razlilo mio clik oko župskoga dvora. Nije dugo čekao. Na pragu otvorenih vrata pojavio se mlad visok mršav svećenik s časoslovom u ruci.

— Mili moj Gaudencije, ti si mi to... Dobro ti jutro! Ogrli ga on

i po franjevačkom običaju utisne mu trostruki cjelov u bljede promrle obraze.

Kako si mi jutros uranio! Ni sunce se još nije pomolilo...

Gaudencije toplo odzdravi svome kolegi.

Ah, odviše si blijed. Oči su ti se zarumenile. I odijelo ti je mokro. Gaudencije moj, što je to jutros s tobom...?

— Ne budi tako neustrpljiv, dragi don Frane, pričat ću ti.

— Pričat ćeš mi. Dobro. I don Frane uvede gosta u blagovaonicu.

— No ti si mokar. Treba da se presvučeš. Opažam, da ti nije dobro. Bit će najbolje da otiđeš u krevet.

— Nije baš nužno.

— Nužno je, nužno. Prehladit ćeš se tako. Ti si moj gost, brat i kolega. Zar da imadeš kakvog obzira u ovoj kući? Zapovijedaj samó.

— Pa dobro. Mogu da se malo zgrijem u krevet.

Na vrata blagavaonice stupila je dvadesetogodišnja djevojka.

Ovo ti je moja sestra. Djevojka pruži ruku Gaudenciju i pogleda ga plavim bezazlenim okom. Njihovi se pogledi susretnu. Neku neopisivu milinu i prijaznost opazio je Gaudencije na njezinom lijepom djevičanskom licu. Iskren li je i topao ovaj doček kod moga kolege, mislio je sav blažen Gaudencije. No da, don Frane se odnjihao u kolijevci siromašnoga no do uzvišenosti gostoljubivoga kavalira, svetoga Franje. Čini mi se, da sam pod samostanskim krovom svoje braće. Ah uzalud! Duševne se veze ne uništavaju tako lako....

— Ti ćeš, Marice, pripremiti odmah postaviti za našega prijatelja, a zatim svariš čaš čaj. On treba da se

presvuče, ugrije i otpočinje, rekao je don Frane sestri. Mi ćemo međutim u kuhinju. Ovdje je odviše hladno, a ti si Gaudencije mokar. Ja se uvijek bojim, da mi se ne bi prehladio.

Kraj razjarena štednjaka, što je širio ugodnu toplinu po lijepo uređenoj kuhinjskoj sobi, pričao je Gaudencije don Franu svoj neugodan doživljaj prošloga dana i minute noći. Prijatelj ga je slušao sa zebnjom u duši. Zgrazio se nad divljačkim gusarskim postupanjem tih zvjerskih duša, što svojoj podmukloj zlobi htjedose žrtvovati nevinoj Božjeg mladica, koji je iz poslušnosti i iz ljubavi prema Siromaštvu išao na i onako težak i samoprijegoran put. Sve se to don Franu činilo ružan užasan san, što mu je kvario lijepe časove sastanka sa dragim prijateljem.

rodne uvjete, da postane prvorazrednom bojnom lukom i gospodarem cijeloga jadranskog mora od Venecije do Valone, pače i cijeloga. Pojadrana od izvora Pada do izvora Vojuše. Ne bi trebalo ni mnogo mozga ni mnogo truda ni mnogo troška ni mnogo rada, da se prirodna snaga Šibenika provrgne u političku snagu Jugoslavije na Jadranu.

Dosad nijesmo istakli, da bi se oko Stomice iza tvornice Sufida u Crnici u Šibeniku stvorila najprikladnija stanica i pristanište na moru. Prostor je vrlo zgodan i čvrst, ogroman je za sve potrebe, a ne bi puno zapadao, jer je vrlo jeftin (nema ni stabala ni vinove loze). Bregova nema, a dubina u moru je idealna za svaku vrst parobroda. Ovo osobito želimo istaknuti, jer bi troškovi za uređenje svega toga bili nevjerojatno minimalni.

Prednosti šibenske luke uvidjeli su već odavna privatnici kao i vojni stručnjaci, ali sad je na našoj Vladi,

da ona poda Šibeniku, što nije tuđinska država, da zaštiti Trst i Rijeku, koji sada više nijesu naši. Šibenik može dati našoj državi, što ni jedna druga luka, pa je ona dužna, da iskoristi njezino prirodno bogatstvo na sreću svoga naroda.

Još samo jednu sliku.

14. X. odlazi iz Šibenika Ulisse orijaš sa 9 hiljada tona bauxita za Filadelfiju, a na njegovo mjesto krca američki tranzatlantik West Modus istu rudaču za New-Orleans. Talij parobrod Tasso čeka na svoj red. U luku ulazi orijaš društva Tripković, da za Ameriku ukrca celulozu sa pristana Šipada, gdje se Daska i Sava tovari drvijem za Afriku. Kod pristana Sufida Holandez puni se karbidom za Capstadt. Na stovarištu ugljena veliki motorni jednjaci primaju ugljen za razne talijanske luke, a pod gradom lađe i trabakuli izvoze naša vina.

Želimo Šibeniku mnogo takvih dana u budućnosti!

D. Krsto Stošić.

Za izgradnju Unske pruge preko Knina-Drniša-Konjevrate na Šibenik.

Zaključci izvanredne sjednice općinskog vijeća šibenske općine.

26. t. m. održano je u općinskoj zgradi na Poljani izvanredno općinsko vijeće, kojemu su prisustvovali svi vijećnici općinske većine, kao i stranaka u opoziciji, te srpski poglavar g. Mandić.

U 10^{1/2} sati otvorio je sjednicu načelnik dr. Kožul i naglasio, da je ovo izvanredno vijeće sazvano jednom svrhom, da se upozna javno mišljenje o pitanju izgradnje željeznice osobito vezom na Jadran, jer na konferenciji za izgradnju željeznice, koja se u Beogradu održala, nije bila zastupana šibenska općina, i ako se sa strane općinske uprave za to radilo, a to stoga, što su na konferenciju došli samo privredni krugovi. U interesu je Šibenika, da se izgradi Unska pruga i protagne do mora, pa su u tome smislu, dok se konferencija održavala, poslana istoj predstavke. O tome i vlada vodi ozbiljna računa, a za to su kninska i bosanske općine. Sad dolazi najvažnije pitanje, da li će ta pruga ići na Perković ili preko Konjevrate na Šibenik. Uzimajući u obzir prirodni položaj naše luke ona bi zaista morala biti prva morska točka Unske pruge.

Na to uzima riječ vijećnik g. Ježina (SDS) i kaže, da, čim se

saznalo za konferenciju, svatko je odmah opazio, da je ona od silne važnosti za Šibenik, pa uza sve to, što je općina poslala razne predstavke, smatrao je sa svojim drugovima iz opozicije zgodnim i potrebnim, da se današnje izvanredno vijeće sazove. U pitanju izgradnje Jadranske pruge Šibenik se nikad nije spominjao, već su jedni za Kotor, a drugi za Split, pa stoga predlaže, da općina pošalje jednoga stručnjaka, koji će pregledati planove i zahtijevati, da se u program izgradnje željeznice unese i Jadranska željeznica, koja ne bi donijela koristi samo Splitu, već bi preko Knina išla na Split i Šibenik. Za Unsku prugu se već radi, pa je potrebno, da samo naglasimo, ali najvažnija je izgradnja Jadranske željeznice na srednju Dalmaciju, i to na Split i Šibenik.

Vijećnik g. Blažević (ZS) zastupa mišljenje, da na svaki način u opći plan bude uvrštena izgradnja Unske pruge na Šibenik, i to kraćim putem. Naša država radi na tome, da sve željeznice idu k našim lukama i vlada je tome pitanju dala veliku važnost, da je sazvala konferenciju. Iz šest planova od raznih stručnjaka izvadit će se jedan

zajednički plan. Mi treba da radimo, da u ovaj plan uđu sve željeznice, koje interesiraju Šibenik. Drži zgodnim, da bi općina poslala i dva tri delegata, koji će u tom pravcu raditi i štiti njezine interese.

Vijećnik prof. Ganza (HSS) ističe potrebu zauzimanja za Unsku prugu i izlaz Jadranske željeznice na središte Šibenik i Split, a smatra dužnošću, da se općina zauzme za kraću prugu i posveti važnost uskotračnoj pruzi preko Drniša i Konjevrate, jer je Šibenik najpodesnija luka za izvoz.

Dr. Dulibić, vijećnik HPS, naglašava, da je za sada najvažnije pitanje skraćivanje pruge, te apelira na sve, da se u tome pitanju jednoglasno slože, i to pod svaku cijenu traže. Slaže se s prijedlogom, da općina pošalje delegate u Beograd, koji će u prvom redu zahtijevati skraćivanje sadašnje pruge, i to iz Drniša na Konjevrate i Šibenik. Glede izgradnje Jadranske pruge dobro je zauzeti se, da ona ide preko Knina.

Kako se izrađuje nacrt željeznice, važno je, koja će uloga imati Šibenik, pa vijećnik dr. Smolčić (DS) drži, da samo sa zahtjevom skraćivanja pruge Drniš-Šibenik današnje vijeće ne bi riješilo pitanje, koje je sjednici postavljeno, pa se stoga mora zahtijevati, da Jadranska željeznica ide preko Knina, jer je to pitanje od kudikamo veće važnosti.

G. Ježina (SDS) se s tim potpuno slaže i ponavlja, da bi općina imala tražiti dvoje: Ako se ima izgraditi Jadranska željeznica na srednju Dalmaciju, da ide preko Knina, te da se svakako izgradi skraćena pruga Drniš-Šibenik.

Zatim prisjednik g. Kulić (HPS) kaže: Držim, da svakoga kod ovoga raspravljanja vodi jedna jedina misao: dobrobit i napredak našega grada i mislim, da će se svi složiti sa nastojanjem općinske uprave, koja ima jedinu direktivu za sada, da treći dogradnju Unske pruge i skraćivanje pruge Drniš-Šibenik. Pitanje Jadranske željeznice je pitanje državno i inostranoga kapitala, pa o tome nijesmo pozvani, a sada govorimo.

Načelnik dr. Kožul ističe još, da je uz željeznicu potrebno raditi i za izgradnju luke, a vijećnik g. Drezga (HSS) traži na svaki način, da u komisiji za izgradnju željeznica u državi bude zastupana i naša općina.

Na koncu su nakon duge diskusije bile prihvaćene sljedeće rezolucije, koje se imaju uputiti vladi i zanimanim nadležnim faktorima:

„I. Općina Šibenik na današnjoj izvanrednoj sjednici vijeća traži od Kraljevske Vlade, da u interesu cijele Države, imajući osobito u vidu obranu naših obala, što skorije započne sa izgradnjom Unske pruge, koja bi prolazila kroz bogate i plodne krajeve naše domovine pomogla gospodarskome i ekonomskome razvitku krajeva, kuda bi prolazila, a osobito Dalmaciji i dalmatinskim lukama na Jadranu, Šibeniku i Splitu. A da bi rentabilnost iste bila što sigurnija i povoljnija, umni razlozi traže, da se ista svede što kraćim putem preko Bihaća, Knina, Drniša i Konjevrate na najbolju i prirodno najbogatiju luku na Jadranu, a to je Šibenik. Mudra i racionalna gospodarska politika i naš položaj na moru traži, da se prirodno izgrađena luka Šibenik, koju Englezi zovu „zlatnu luku“, što skorije dotjera tehnički i tako omogući brzo opremanje stranih i domaćih brodova u luci, usljed čega bi porastao i naš ugled u pomorskoj trgovini svijeta.

Jedna luka trgovačka na Jadranu treba da se dogradi po uzoru drugih trgovačkih luka kulturnih država zapada, a pošto naše financijske prilike traže osobito štednju i ekonomiju, bez dvojbe je, da će naša državna uprava izgraditi luku ondje, gdje će sa malo novca moći mnogo učiniti, što je po mnijenju svih stručnjaka moguće samo u šibenskoj luci.

II. Za slučaj, da u planu budućeg željezničkog mreže bude prihvaćen projekt izgradnje Jadranske željeznice s izlazom na srednju Dalmaciju, neka ta željeznica svakako i samo bude provedena preko Knina.

III. S istih razloga traži ovo općinsko vijeće, da Kraljevska Vlada poradi, da se bogati krajevi Bosne spoje uskotračnom prugom od Knina preko Drniša i Konjevrate sa Šibenskom. Uskotračna pruga koja ide cijelom Bosnom i sjevernom Srbijom, dopire u Dalmaciji do Knina, te za samih 50 km stoji odsječena od mora u Šibeniku.

Ova bi pruga dala pak poriv izvozu našega drvija u Drvaru i Dobrljinu, te izvozu bauxita, željezne rudače i uglja sa bosanskih krajeva, gdje bi narod mogao naći zarade i tako imogućnosti svome opstanku, a da ne mora pokraj svoga bogatstva bježati u tadinu za potragom rada.

IV. Ovo Općinsko Vijeće traži od komisije za izgradnju željeznica u Državi, da na licu mjesta ispita stanje u pojedinim lukama na Jadranu, i da pri tome dođe i u šibensku luku i dađe svoje tačno i objektivno mnijenje Kraljevskoj Vladi, koja je luka na Jadranu najzgodnija, da se sa malo troška dotjera i izgradi u modernu trgovačku luku.

V. Općinsko Vijeće traži od Kr. Vlade, da Općina Šibenik i cijela sjeverna Dalmacija bude zastupana po jednom stručnom predstavniku u komisiji za izgradnju željeznica u Državi, jer to pravo pripada Šibeniku kao najjačoj i najpogodnijoj izovnoj luci na Jadranu.

Marica je sletjela po stubama i najavila, da je sve pripremla.

— Hajdemo, rekao je don Frane i otrpato Gaudencija u sobu.

— Eto ti postelje i čisto vuneno rublje. Presvući se, leži i počini, a ja idem da ti donesem čaj.

— Kako si mi dobar, dragi moj don Frane! Hvala ti, pogledao ga je Gaudencije zahvalnim pogledom.

— O čemu govoriš? A zar bi ti mene istjerao iz samostana, kad bih došao, nasmiješi se don Frane i ostavi kolegu.

Gaudencije ispije čaj, a don Frane smjesta se kod njegovog uzglavlja.

— Hoću, da prosjedim još pet minuta u tvome društvu, rekao mu je on, a onda idem, da čitam svetu misu. Ti si ovamo došao, da kupiš milostinju od ulja. Je li?

— Tako je,

— Zar da mi ti ideš od kuće do kuće? Ne dozvoljavam ti toga. Sve ću sam urediti. Danas imadem da pjevam misu za bratovštinu Gospe od Karmena. Bratimi me već valjda čekaju kod crkve. Ja ću im stvar preporučiti, a svome ću reći narediti, neka on mjesto tebe obavi taj posao. Ići će potpuno u redu. Ti samo počivaj, mili moj. A sad te moram ostaviti.

— Sjeti me se u molitvi, rekao je i pružio don Franu ruku.

— Bog neka me usliši, odvratio je don Frane te izašao iz sobe.

Oko podne Gaudencije je ustao. Bio je svjež, otkrijepljen i vedar. Za objedom saopćio mu je don Frane, da je vanredno zadovoljan sa milostinjom. Neki su je seljaci sami donasili u župski stan, a remeta je sakupio po selu petnaest litara ulja. To će ti ulje sutra biti dostavljeno

po pouzdanju osobi, koja ti ne će mjesto ulja predati more.

Poslije podne Gaudencije u pratnji sa svojim prijateljem vraćao se u samostan. Vrijeme je bilo divno. Priroda tako svježja i živa, kao da osjeća hladan zadah kasne jeseni, što je iznakaženim žutim prstima ružičastoblistave smaragde sa njezinoga veličanstvenog plašta. Vedar čist pozlaćen zrak, protkan jedva vidljivim pravilom, obavijao je primorske brežuljke, prostirao se preko uspavanoga nepreglednog mora i grlio otoke i otočić, što su počivali na pučini kao maleni svjetovi čarobnih sanja. A dva prijatelja išla su veselo dalje i dalje. Pred njima se bijelila duga staza. S brežuljka vidjeli su, gdje tamo prama zapadu i maloj primorskoj druzi na rumenoj zlatnoj pozadini neba lebdi tihi samostan svetoga Križa. Visoki eterični zvonik

nad svodom crkve pržao se, rastao i uranjavao u sve crvenije blistavije nebo. Plamena sunčana kugla otpočinala je na velikim pozlaćenim rukama križa, što se tu kroz stoljeće dizao kao znak ljubavi, slave i pobjede. Taj tihi bijeli samostan u svečanom blistavilu zapada dočaravao je prijateljima dijelak raja.

Don Frane se zaustavi zanesen... Sjeti se Ivanove Apokalipse: Vidjeh grad svetih Jeruzolim, noć, gdje silazi od Boga s neba pripravljen kao nevjesta muž svome....

Bog će otrti suzu od očiju njihovih i smrti ne će biti više, ni plača, ni vike, ni bolesti, jer prvo prođe....

I obojica se požuriše prama misteriozno-mističnom plamenom zapadnom sjaju, kao da hitaju k pragovima vječnosti....

(Svršetak.)

KNJIŽEVNOST.

Slika o ranama Sv. Franje. U nakladi „Mladosti“ izašla je aktovka o „Ranama Sv. Franje“. Aktovku je napisao poznati francuski pisac Henri Gheon, a preveo ju je g. Pallua. Preporučujemo „Slike o ranama sv. Franje“ svim dilekantskim društvima. Sve su uloge muške. Cijena Din 4. Naručuje se kod Narodne Prosvjete, Zagreb. Pošt. pret. 109.

Lijepi božićni dar. Nakladom „Glasnika sv. Josipa“ izdana je knjiga: „Moj mali misnik“ po francuskom djelu od Pierre Lhande-a: „Mon petit pâtre“. U knjizi je vrlo zanimljivo prikazan život mladića, koji hoće da postane svećenikom, vladanje njegove majke u različitim prigodama njegova života, ljepota mladenačke ženske duše,

koja se znade žrtvovati za Boga i bližnjega. Osim toga razabire se unutrašnja pustoš duše, koja se od Boga odvratila, koju progone sumnje i uznemiruju valovi nedosežne ljubavi, pa knjiga može služiti na pouku i starijima i mladeži. Može se upotrijebiti kao lijepi, a jeftini božićni dar. Ima 60 stranica formata „Glasnika sv. Josipa“, a stoji samo 7 Dinara. — Naručuje se kod Uprave „Glasnika sv. Josipa“, Zagreb 6, Frankopanska ulica 17 (Samostan sestara milosrdnica.)

IZ GRADA I OKOLICE.

Još jedna proslava sv. Stanka. U petak 26. ruj. proslavilo je đaštvo mjesne učiteljske škole 200 godišnjicu kanonizacije sv. Stanka. Učenicima su korporativno pristupili sv. pričesti u Stolnoj Bazilici sv. Jakova, gdje je presv. biskup otčitaio sv. Misu, a pjevački zbor zavoda ju pratio, dok je vjeroučitelj msgr Šare održao đaštvu lijepo prigodno slovo o ovom našem slavenskom svecu, zaštitniku učeće mladeži.

Promjene u biskupiji. Preč. g. kanonik don Ivan Katalinić, na vlastitu molbu, imenovan je upraviteljem župe i vicedekanom u Vodicama. Veleuč. g. dr Ante Kreše Zorić, isto tako na vlastitu molbu, imenovan je koralnim vikarom i gradskim žup. pomoćnikom u Šibeniku. Vlač. g. don Joso Krnić imenovan je upraviteljem župe i prodekanom u Skradinu, a vlač. g. don Srećko Pavić izloženim neodvisnim kapelanom u Prvić-Šeparinama.

Adventske propovijedi. Ove godine će u Stolnoj Bazilici sv. Jakova propovijedati advenat kanonik preč. g. don Rudolf Pian. Propovijedi će se držati svake nedjelje (28. XI. te 5., 12. i 19. XII.) u 5 sati večer.

Božićnica „Zora“ siromasima. Hrv. kat. žen. prosvj. društvo „Zora“ sprema siromasima „Uboškoga Doma“ lijepu božićnicu. Ono je nakupilo zaodjeti u novo odijelo 40 on-dje zaklonjenih siromaha. U tu je svrhu odredilo Din 4.000 iz svoje blagajne i potaklo članice, da daju što obilniji doprinos u tu svrhu. One su se već odazvale i obećale same izraditi odijela. Društvo ove godine ne će obilaziti po dućanima, da prosi rublja u tu svrhu, da ne vidi koje namršteno lice i ne čuje neugodnu riječ, već apelira na ljude dobra srca, da sami daju svoj obol u ovu svrhu i prijave se ili gđi Mariji Kulić, predsjednici društva, ili gđici Celeste Rossini, tajnici. — Sjetimo se naših siromaha, napose sitne djece,

Vedrim i veselim licem
pocinje svako pranje, za koje se upotrebljava
sapun „Gazela“.

Bez truda, brzo i temeljito djeluje taj općeg priznati sapun. Osim toga zadržati u sebi svaki isušiti komad

pravi zlatnik.

Naći ćete ga isto i VI, ako budete kupovali samo taj naš zlatni pravi domaći sapun.

Gospodarska
Štedionica
u Splitu

Rimska ulica 3.
(kod Peristila).

Telefon Br. 363.

Podružnica u Makarskoj

Najveći Dalmatinski
zavod na zadružnom
temelju.

Prima uloške na
knjižice i u tekućem računu te ih
najpovoljnije
ukamaćuje.

Obavlja sve bankovne
poslove najkulantnije.
Kupuje devize i valute uz
najpovoljniji dnevni tečaj.

zaklonjene u „Uboškom Domu“, da dojučer zime ne prozebu. I ponosno odijelo dobro će doći i preudelit će se, a naši trgovci manifikturne robe naći će u dućanu, što se prodati ne da ili modi ne odgovara, dok će odgovarati u „Uboškom Domu“, gdje je dovoljno, da se pokrije gola uda.

Englezi se zanimaju za našu luku. Neko englesko društvo po uputama naše vlade zatražilo je od naše općine plan šibenske luke i tloris cijelog okoliša. Općina se tome rado odazvala i otpremila sve uz opširno tumačenje.

Predavanje o „Jadranskoj Straži“. 21. o. mj održao je u dvorani Sokolskog Društva generalni sekretar „Jadranske Straže“ prof. S. Alfirević opsežno predavanje: „Uzroci postanka „Jadranske Straže“. Predavač je prikazao svrhu i važnost te zaista potrebne ustanove, te je zanimljivim razlaganjem pobudio silan interes, tako da će se zauzimanjem građanstva osnovati kroz kratko vrijeme mjesni odbor „Jadranske Straže“ i u Šibeniku. Predavanje je bilo brojno posjećeno.

Jug. akad. pjevačko društvo „Mladost“ priređuje sutra u Gradskom Kazalištu koncert. Dirigentom

je g. Jakov Gotovac, bivši dirigent šibenske Filharmonije i poznati vrtni kompozitor.

Prof. Franjo Stojanov, koji je dosad bio nastavnikom na sinjskoj gimnaziji, premješten je na mjesnu gimnaziju i već je nastupio svojom dužnost.

Ispliti. Ovih su dana položili s dobrim uspjehom ispit za sudske kanceliste gg. Nikola Baranović i Petar Đuka.

Lutrija „Šibenske Glazbe“, koja se radi nerasprodanih srećaka nije obavila na sv. Ceciliju, bit će sutra u podne. Glazba će također koncertirati.

„ITO“ pasta za zube - najbolja.

Vlasnik, izdatelj i odgovorni urednik Ante Erga. — Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku. — (Predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matačić.)

VINARIJ

Recepti za spravljanje veštačkoga vina i rakije kao i sve vrste esencija i holandske maje za veštačko vino.

Recepti koštaju 30 din. Novac slati unapred na:

„HEMIKOS“

Zastupništvo Hemiske robe
Ruča (Krag.), SRBIJA.

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani

VLASTITA ZGRADA — — —
UL. KRALJA TOMISLAVA 108

Podružnica Šibenik.

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. NOĆNI 67.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT.

Ispostava: BLED.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 16.000.000.

Ulošci nad Din. 250.000.000 — — — — — Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAĆUJE NAJPOVOLJNJE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.